

ПРОУЧВАНЕ НА СЪОТНОШЕНИЕТО МЕЖДУ СПЕЧЕЛЕНИ И ЗАГУБЕНИ ПРОТЕСТИ НА МЕЖДУНАРОДНИЯ ТУРНИР ПО БОРБА „ДАН КОЛОВ – НИКОЛА ПЕТРОВ“, ПРОВЕДЕН ПРЕЗ МЕСЕЦ МАРТ 2023 ГОДИНА В ГРАД СОФИЯ

Никола Николов

Национална спортна академия „Васил Левски“, катедра „Борба и джудо“

ORCID

Nikola Nikolov – <https://orcid.org/0000-0002-4233-0660>

РЕЗЮМЕ

Борбата е един от изконните български спортове, донесъл много отличия и титли от международния и олимпийския тепих. Ето защо проучванията и анализите във връзка със спортната борба са от особено значение и важност както за треньори и състезатели, така и за всички останали специалисти – съдии, инструктори, методисти, деятели и др. *Целта* на настоящата разработка е да се проучи доколко подаваните протести по време на дадено състезание са мотивирани и реални и съответно са уважени (печелят) или са отхвърлени (губят) от крайната съдийска инстанция, която ги разглежда. *Предмет* на изследването са познаването и прилагането на правилника по борба от съдии, състезатели и треньори, а *обект* на изследването е възможността за корекции в съдийските отсъждания чрез подаване на протест. *Методика* – основен метод е спортнопедагогическото наблюдение. Направен е видеоанализ на срещи от МТ „Дан Колов – Никола Петров“ от 2023 г., проведен в гр. София. Извършени са анализ и синтез на срещи и от трите олимпийски стила – класическа, свободна и женска борба. *Резултатите* са представени и онагледени с таблици и графики. В *заключение* са изведени някои изводи по отношение на компетентността както на треньорите и състезателите, от една страна, така и на съдиите, от друга.

Ключови думи: борба, протест, видеоконтрол, съдии, анализ

STUDY OF THE RATIO BETWEEN WON AND LOST PROTESTS AT THE INTERNATIONAL WRESTLING TOURNAMENT "DAN KOLOV – NIKOLA PETROV" HELD IN THE MONTH OF MARCH 2023 IN THE CITY OF SOFIA

Nikola Nikolov

National Sports Academy "Vassil Levski", Department of Wrestling and Judo

ABSTRACT

Wrestling is one of the original Bulgarian sports, which has brought many honors and titles from the international and Olympic mat. That is why studies and analyzes related to sports

wrestling are of particular importance and importance both for coaches and competitors, as well as for all other specialists - judges, instructors, methodologists, activists, etc. The purpose of the present work is to investigate how far the protests submitted during a given competition are motivated and real, and accordingly they are respected (win) or rejected (lose) by the final judging instance that examines them. The subject of the study is the knowledge and application of the rules of wrestling by judges, competitors and coaches, and the object of the study is the possibility of corrections in the judges' judgments by submitting a protest. Methodology - the main method is sports pedagogical observation. A video analysis was made of meetings from MT "Dan Kolov - Nikola Petrov" from 2023, held in the city of Sofia. Analysis and synthesis was carried out on matches from all three Olympic styles – greco-roman, freestyle and women's wrestling. The results are presented and illustrated with tables and graphs. In conclusion, some conclusions are drawn regarding the competence of both coaches and athletes, on the one hand, and judges, on the other.

***Keywords:** wrestling, protest, video control, judges, analysis*

ВЪВЕДЕНИЕ

Както всички спортове, борбата се подчинява на правила, които представляват „правилник на играта“ и определят практикуването ѝ. За прилагането и спазването на правилата отговаря съдийски корпус, състоящ се от рефер, страничен съдия и председател на тепих. Всеки от тях има своите специфични функции, регламентирани и описани в международния правилник по борба, но има и някои общи и за тримата функции и задачи, като това да следят внимателно протичането на схватката между двамата борци и коректно и безпристрастно да оценяват изпълнените хватки, съответно отбелязаните точки от всеки състезател.

Ефективността на дадена техниката и нейното коректно отразяване от съдийският апарат по време състезателна схватка са най-целесъобразният начин за постигането на високи спортни резултати (Илев, Borisova, 2022). Като водеща страна в спортната подготовка на борците анализът на използваните техники е от голямо значение за оптимизиране на подготовката на състезателите. Такива анализи биха ни помогнали да нанесем нужните корекции в съответствие с актуалната картина (Макавеев, Николов, 2012), още повече, че превъзходството в съвременния спорт е немислимо без постоянна оптимизация и анализиране на технико-тактическите действия, използвани в състезанията по борба (Nikolov, 2014). През годините този вид анализи са допринесли, като са помогнали за коригиране на технически и тактически грешки, обогатяване на техниката, изграждане на целесъобразна тактика и стратегия за определено първенство (Грозданова, Николов, 2019).

Във връзка с изпълнените технически прийоми, за максимално обективно отсъждане, от началото на миналото десетилетие (след твърде спорно отсъждане по време на ОИ в Пекин, 2008) беше въведена и възможността за видеоконтрол на ситуации, при които състезателят не е съгласен с отсъждането на съдийския състав чрез подаване на протест при спорна оценка (т.нар. чалъндж). Чалънджът е възможност за треньора – от името на бореца – да спре схватката и да поиска от делегата на съдийския корпус (или от негов заместник) и от председателя на тепиха гледане на видеозапис в случай на несъгласие с получената оценка (Международни състезателни правила по борба, редакция 2018).

Неведнъж сме били свидетели как чрез тази възможност резултатът в дадена среща се променя, а дори и крайният победител в схватката може да се определи от крайното решение на делегата на състезанието (длъжностното лице, което преглежда оспорваната ситуация и дава крайната оценка, която не подлежи на промяна) и съответно да определи кой от двамата състезатели продължава напред в битката за медали, квоти или шампионската титла. Ето защо смятаме, че един анализ на успеваемостта на подаваните протести ще спомогне за оптимизирането при обективното оценяване на ситуациите (особено комплицираните) както от състезатели и треньори, така и от съдийския състав.

МЕТОДИКА

Целта на изследването е проучване на успеваемостта на подаваните протести при провеждане на международно състезание от официалния календар на Международната федерация по борба (UWW).

Предмет на изследването са познаването и прилагането на правилника по борба от съдии, състезатели и треньори.

Обект на изследването е възможността за корекции в съдийските отсъждания чрез подаване на протест.

Беше приложена методика, която включва следните методи на изследване – анализ на научна литература, педагогическо наблюдение, теоретичен анализ и синтез. Получените резултати са обработени и онагледени с помощта на Microsoft Excel 2010.

Направен е анализ на 107 срещи чрез видеонаблюдение от интернет платформата You Tube. Прегледани са срещи и от трите стила – класическа, свободна и женска борба, като бройката за всеки стил не е предварително определена (не е преднамерен броят на срещите по стил). Срещите са провеждани едновременно на три тепиха, като има наблюдавани и анализирани срещи и от трите тепиха, както и от четирите състезателни дни. Проучени са срещи както от предварителния и елиминационните кръгове, така и от финалните схватки за разпределението на отличията.

РЕЗУЛТАТИ

Получените резултати могат да имат двойко тълкуване – от една страна, високият процент на подадени протести като цяло (общо 41 протеста от 107 срещи) се дължи на високата компетентност на треньори и състезатели, повечето от които национални такива и с голяма практическа и теоретична подготовка, а от друга страна, нивото на подготовка и обективността на съдиите в отсъжденията. При класическия стил се подават протести предимно за това дали се оценяват коректно рискът, или т.нар. опити за изпълнение на дадена техника от стойка, без тя да се довърши с финалната фаза, фаулово атакуващо или защитно действие (непозволени действия с краката – спъване), стъпване извън тепиха и оценка на хвърляния, когато има тълкуване дали хвърлянето е извършено пълноценно (за 4 или 5 точки) или непълноценно (за 2 точки), а е възможно и да не се присъдят точки. Ето защо при такива спорни ситуации е необходимо да се преценява коректно изпълнената хватка, и то за много кратко време, и да се присъдят или не съответните точки от съдийския състав и при несъгласие от страна на състезател и треньор да подадат протест.

От Таблица 1 е видно, че най-много протести са подадени в класическата борба – 21 протеста (51,22% от всички протести), следвана от свободната борба – 17 протеста (41,46% от всички протести), а от наблюдаваните срещи най-малко са подадени при женската борба – 3 протеста, или 7,32% от общия брой (Таблица 2).

Таблица 1. *Подадени протести по стилове*

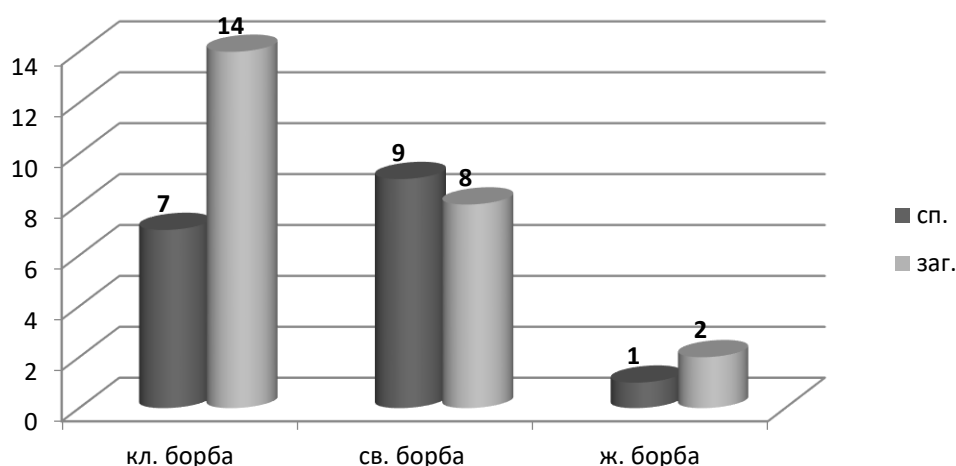
Стил	Спечелен протест	Загубен протест	Общо
Кл. борба	7	14	21
Св. борба	9	8	17
Ж. борба	1	2	3
Общо	17	24	41

Едно от възможните обяснения би могло да бъде, че в класическата борба, освен всичко останало, което подлежи на оспорване – технически действия, стъпване извън тепиха, пасивна и негативна борба и т.н., се случва да се подават протести и за непозволени действия със или насочени срещу краката на противника, което е забранено от правилника, докато в свободната борба и при жените тези действия са позволени. Най-малкият брой протести е леснообясним с по-малкия брой участнички на турнира, съответно най-малък обем срещи като цяло и като изследвани за целите на настоящата разработка.

Таблица 2. Брой подадени протести в проценти

Брой срещи	Кл. борба	Св. борба	Ж. борба
Процентно съотношение	51,22%	41,46%	7,32%

От Фигура 1 е видно, че съотношението между спечелени и загубени протести е в полза на загубените при класическия стил, докато при свободния стил и при женската борба то е в полза на спечелените.

Фигура 1. Съотношение на спечелени спрямо загубени протести по стилове

ДИСКУСИЯ

Необходимостта от всестрани анализи на първенства от различен международен етап е доказана във времето (Макавеев, 2022). Подходяща адаптация на подготовката спрямо актуалните правила по борба е необходима и възможна на базата на именно такива анализи.

Предпоставките за възникване на спорна ситуация могат да бъдат от най-различно естество, но най-често те се дължат на:

- Правилника по борба, който за сходни на пръв поглед ситуации определя различни възможности за оценяване на техническите действия.
- Дефицита на време, в което съдиите трябва да дадат своите оценки, както и треньорът да прецени дали е съгласен с отсъждането и да подаде протест своевременно.
- Динамичните ситуации, в които за много кратко време се сменят ролята на борците и от атакуващи могат да се окажат в ролята на атакувани, контраатакуващи.

- Субективния фактор в лицето на съдиите, които поради гореизброените, но и вследствие на недостатъчно опит, разконцентриране, натрупване на умора, стрес, повишен емоционален фон, некомпетентност, преднамерено (абсолютно недопустимо и наказуемо) се случва да отсъждат спорни оценки.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Независимо от възможността за възникване на спорни ситуации е редно да се знае, че за да се застраховат от подобни моменти, има възможност, след подаване на протест, да се извършва видеоконтрол от председателя на тепиха заедно със съдийския делегат на състезанието в спокойна обстановка с възможност за гледане на забавен каданс, от различни гледни точки, съвместно да анализират и да аргументират своето мнение и да го обявят публично. Тази крайна оценка може да потвърди първоначалното решение на съдийския състав на тепиха, а може и да го отмени, коригира или допълни. Но крайното отсъждане след видеоанализа е окончателно и не подлежи на повторно преразглеждане. Така се гарантират в максимална степен обективността и честността при оценяването в борбата с оглед на съвременните изисквания и ценности за феърплей и в съответствие с правилата за провеждане на схватката по борба.

ЛИТЕРАТУРА

Грозданова, К., Николов, Н. (2019). Анализ на технико-тактическото майсторство в категория до 62 кг от Европейското първенство по борба за жени през 2019 г. *Годишник на Национална спортна академия „Васил Левски“*. Том 2, София, ISSN 2682-9908, с. 82. // Grozdanova, K., Nikolov, N. (2019). Analiz na tehniko-takticheskoto maistorstvo v kategoria do 62 kg ot Evropeiskoto parvenstvo po borba za jeni prez 2019 godina. *Godishnik na Nazionalna Sportna Akademiq „Vassil Levski“*. Tom 2, Sofia: ISSN 2682-9908, pp. 82.

Макавеев, Р. (2022). Влияние на репешажа в борбата за спечелване на бронзов медал. *Годишник на Национална спортна академия „Васил Левски“*. Том 2, София, ISSN 2682-9908, с. 45. // Makaveev, R. (2022). Vliyanie na repeshazha v borbata za spechelvane na bronzov medal. *Godishnik na Nazionalna Sportna Akademiq „Vassil Levski“*, Tom 2, Sofia: ISSN 2682-9908, p. 45.

Макавеев, Р., Николов, Н. (2012). Спортно-технически анализ на приложената техника по време на ЕП по борба за юноши – Самоков 28.06–04.07.2010 г. *Спорт и наука*, брой 2, с. 37. // Makaveev, R., Nikolov, N. (2012). Sportno-tehnicheski analiz na prilojenata

tehnika po vreme na EP po borba za iunoshi – Samokov 28.06–04.07.2010. *Sport i nauka*, br. 2, s. 37.

Iliev, I., Borisova, B. (2022). Analysis of the technical actions of wrestling competitors, European Champions from Warsaw - Poland 2021, international scientific congress “Applied Sports Sciences”, 2-3 December, Sofia/Bulgaria, *Proceeding book*, Volume 1, pp. 40-44.

Nikolov, N. Comparative analysis of the technical and tactical actions of Bulgarian greco-roman wrestling team from the International Wrestling Tournament "Nikola Petrov", held in 2011 and 2014. 9th FIEP European Congress, 7th International Scientific Congress “Sport, Stress, Adaptation”, *Sport&Science*, extra issue, 2014, pp. 43-46.

https://www.bul-wrestling.org/images/Files/Wrestling_Rules_2018_BG_redaktirano.pdf

Автор за кореспонденция:

Никола Николов

Национална спортна академия „Васил Левски“

Катедра „Борба и джудо“

e-mail: koki_1979@abv.bg